

Groene groei is een fata morgana

Behoud van biodiversiteit en leefbaarheid gaat niet samen met nog meer economische groei. Reguleren van economische bedrijvigheid is onontkoombaar.

FRANS MELISSEN
LARS MORATIS

Onlangs verscheen het rapport van het Intergouvernementeel Platform voor Biodiversiteit en Ecosysteemdiensten, kortweg Ipbes, dat 132 lidstaten heeft. De bevindingen van het Ipbes tonen dat het antropoceen (tijdperk waarin het klimaat en de atmosfeer de gevolgen ondervinden van menselijke activiteit) niet alleen vernietigende gevolgen heeft voor het klimaat, maar ook voor de biodiversiteit. Bossen verdwijnen, oceanen worden overbevist en verzuren, lucht, land en water raken extreem vervuild. Meer dan een miljoen dier- en plantsoorten worden met uitsterven bedreigd.

Hoewel we daarmee volgens het Ipbes ons eigen bestaan op het spel zetten, is het maar de vraag of het rapport het effect zal hebben dat de organisatie beoogt. Net als klimaatverandering is biodiversiteit voor

Hoogovens van staalbedrijf Tata Steel in IJmuiden. FOTO ANP/ROBIN VAN LONKHUIJSEN

veruit de meesten van ons een ver-
van-mijn-bedshow.

Wat wellicht nog erger is, is dat de-
genen die zich toch geroepen voelen
na te denken over oplossingen dit
vaak doen op basis van dezelfde logi-
ca die het probleem veroorzaakt
heeft. Zo heeft de Britse overheid
een hoogleraar van de gerenom-
meerde Cambridge University aan-
gezocht om een studie naar de eco-
nomische effecten van biodiversi-
teitsverlies uit te voeren.

In Nederland zullen zich in de
aanloop naar de bekendmaking van
de kabinetsplannen voor een even-
tuele CO₂-heffing voor bedrijven on-
getwijfeld weer hordes politici bij
talkshows verdringen om de betaal-
baarheid voor de burger te bena-
drukken, het potentiële werkgele-
genheidsverlies en het weglekrisico
(de kans dat bedrijven ons land wor-
den uitgejaagd).

Interessant genoeg verschenen
op dezelfde dag als het Ipbesrapport
berichten over een wetenschappe-
lijk onderzoek naar bewijzen voor de
veronderstelling dat we de biodiver-
siteit en leefbaarheid van onze pla-
neet kunnen beschermen en tegelijk
economische groei kunnen realiseren.
De conclusie van dat onderzoek
laat zich raden: die bewijzen zijn er
niet en die verenigbaarheid is op z'n
zachtst gezegd meer gebaseerd op
hoop dan op feiten. Tegen de achter-
grond van deze illusie van groene
groei, zouden alarmbellen zoals de
gegevens uit het Ipbesrapport aan-
leiding moeten zijn om oorzaak en
gevolg, probleem en oplossing, bij-
zaken en hoofdzaken, eindelijk te
scheidend.

Hordes politici benadrukken de betaalbaarheid voor de burger

Het willen uitdrukken van kli-
maatverandering en biodiversiteit
in economische termen legt pijnlijk
een dieperliggende armoede bloot:
een armoede in het denken over on-
ze toekomst en over oplossingen
om die leefbaar en rechtvaardig te
houden. Deze morele armoede geeft
aan wat de echte uitdaging is: tot een
nieuwe invulling van waarde komen
die leidt tot een transformatie van
ons sociaaleconomisch systeem tot
een systeem dat het leven op aarde
mogelijk in plaats van onmogelijk
maakt.

Wij zien minstens drie strategieën
voor zo'n waardenontwikkeling.
Eerst en vooral is dat begrenzing. Re-
gulering van economische bedrij-
vigheid is tegen de achtergrond van
biodiversiteits- en klimaatonder-
zoeken simpelweg onontkoombaar.
Tegelijkertijd moet er in dit kader
ruimte zijn voor wat meer radicale
en originele experimenten. Een
mooi voorbeeld daarvan is de DO
Black creditcard van de Zweedse
start-up Doconomy, waarmee je al-
leen aankopen kunt doen binnen
jouw persoonlijke CO₂-budget.

Ten tweede: verbeelding. De na-
tuur biedt miljarden jaren ervaring
aan *research and development*. Ze is
een inspiratiebron voor nieuwe pro-

ductievormen die menselijk, dierlijk
en botanisch leven respecteren. Het
concept *factory as a forest* van tapijt-
tegelfabrikant Interface laat zien dat
bedrijven lokale ecosystemen zelfs
kunnen bevorderen.

En ten derde: besmetting. Onder-
zoek laat zien dat duurzaam gedrag
in het ene domein (zeg: elektrisch
rijden) duurzaam gedrag in andere
domeinen (bijvoorbeeld: biologisch
voedsel) kan veroorzaken. Deze zo-
geheten overloopeffecten erkennen
dat de keten van kennis-houding-
gedrag vooral in omgekeerde volg-
orde werkt. Deze effecten moeten
daarom leidend zijn voor zowel
overheidsbeleid als bedrijfsstrate-
gie. Subsidies en fiscale stimule-
ringsregelingen kunnen die over-
loopeffecten aanjagen.

Deze omslag maken in het zoeken
naar oplossingen is de echte uitda-
ging. Zolang financiële waarde een
synoniem blijft voor welvaart, we
welvaart louter blijven definiëren
op basis van economische groei en
exploitatie van mens en natuur
daarvoor het uitgangspunt is, is de
meest waarschijnlijke uitkomst juist
armoede, honger - en ademnood
voor iedereen.

Zullen er ook dan nog politici bij
talkshows aanschuiven om te ver-
kondigen dat eten en zuurstof hart-
stikke belangrijk zijn, maar dat het
wel betaalbaar moet blijven?

Frans Melissen is oprichter van de
ImpactAcademy, lector aan Breda
University of Applied Sciences. Lars
Moratis is lector aan Breda University
of Applied Sciences.

Reageren op het nieuws? ingezonden@lc.nl

Dit artikel uit de Leeuwarder Courant van 17 juni 2019 geeft goed weer, dát, hóe en waaróm de alom aangeprezen ‘groene groei’ in werkelijkheid een “fata morgana” is.

Het heersende neoliberale systeem laat, zoals gebruikelijk, (“wetenschappelijke”) onderzoekers, die allen zijn geïndoctrineerd dóór en/of belangen verstrengeld (en dus zeer partijdig) zijn mét dit neoliberalisme, gunstige rapporten uitbrengen. De slager keurt dus feitelijk het eigen vlees.

Enerzijds ondersteunen ze natuurlijk het neoliberale beleid en stellen ze de burgers gerust, dat het allemaal wel betaalbaar voor hen blijft en dat zij daar ook niets van te duchten zullen hebben.

Anderzijds negeren ze doelbewust de beangstigende rapporten van IPBES en Verenigde Naties (VN)), waarin beschreven wordt, dát en hóe de Aarde (wij ook) bedreigd wordt door klimaatverandering, uitsterven van planten en dieren (mensen zijn ook dieren).

Zie: Bibliotheek, Artikel, Transitie van economische GROEI naar economische KRIMP.

Goed beschouwd verspreidt het regiem dus opzettelijk “nep-nieuws”, en misleidt en bedriegt het de eigen burgers, om zichzelf en de grote bedrijven, (waarmee het samenspan) te bevoordelen.

Tegelijk benadeelt dit regiem daarmee willens en wetens de burgers, de Natuur/Milieu (biodiversiteit) en ontnemt het de Aarde (met alles wat er op leeft) een duurzame groene, veilige en gezonde toekomst.

De schrijver lijkt gek genoeg nog wel hoop te hebben op een omslag van denken en doen van dit feitelijk bedrieglijke en onwaarachtige regiem. Maar gezien het verleden en gezien het orthodoxe karakter van het “neoliberale geloof”, waar dit regiem van overtuigd is, is dit onwaarschijnlijk.

Niet alleen groene groei, maar ook een fundamentele omslag en inkeer is een ‘fata morgana’.

Het zal pas anders kunnen worden, als deze (semi)dictatoriale neoliberale politieke partijen van het politieke toneel verdwenen zijn, doordat het **Nieuw Nederlands Kiesstelsel ++** zónder Grondwetswijziging met een gewone meerderheid door de Tweede Kamer is aangenomen en vóór, námens en in opdracht ván het Volk kan functioneren en regeren.